

Enclave van koeien tussen terrassen vol rijst

BEDRIJFSPROFIEL

aantal koeien	3500
aantal hectare	60 (eigendom)
ruwvoeropbrengst/ha	70 ton droge stof
melkproductie	24 kg melk/koe/dag

Indonesië

Zijn medewerkers oogsten het gras en de mais voor zijn 3500 koeien met de hand. William Hoggan runt als bedrijfsleider een omvangrijk en uniek westers melkveebedrijf op Java. Landbouwgrond is schaars op het dichtst bevolkte eiland van Indonesië en de percelen zijn voor machines slecht toegankelijk.

TEKST TIJMEN VAN ZESSEN

Na de melkperiode verhuizen de medewerkers de kalveren op een handige manier naar de volgende afdeling

▲ *William Hoggan: 'We maaien zes snedes olifantengras per jaar'*

William Hoggan is bedrijfsleider op een grote melkveehouderij in het westen van Java, het dichtst bevolkte eiland van Indonesië. Het bedrijf is eigendom van zuivelonderneming Ultra Jaya, de in omvang vierde melkafnemer van het land. Zeven jaar geleden nam de firma het initiatief om zelf te zorgen voor een (stabiele) ontvangst van melk. William Hoggan had ervaring als bedrijfsleider in Saudi-Arabië op een bedrijf met 15.000 koeien. Hij kreeg de taak om het nieuwe bedrijf aan te sturen.

Maaien met de hand

De melkveehouderij omvat een veestapel van 3500 volwassen dieren en is gevestigd op een heuvel in het district Pangalengan, even ten zuiden van de miljoenenstad Bandung. Een westerse vorm van melkveehouderij is op Java tamelijk uniek. De meeste boeren melken drie à vier koeien met de hand.

Het contrast met Hoggans bedrijf kan bijna niet groter. Veel van de oorspronkelijke boeren uit de omgeving leveren hem ruwvoer of zijn bij hem in dienst. Hij heeft in totaal 150 mensen die voor hem werken, 60 daarvan werken er tussen de koeien in de stal. De rest – 90 man in totaal – is druk met het handmatig oogsten van gras. De kleine en versnipperde percelen zijn voor landbouwmachines ongeschikt. Ze liggen op een steile helling en zijn slecht toegankelijk. De grotere kavels zijn bestemd voor de teelt van rijst, die prioriteit krijgt in Indonesië.

Het gras krijgt Hoggan dagelijks vers van het land

▼ *De lokale boeren oogsten Hoggans gras met de hand*

Een Suzuki-busje rijdt de weegbrug op van melkveehouder William Hoggan. De laadbak van het pick-upmodel ligt afgeladen vol met verse maisplanten. De bestuurder van het voertuig is een lokale boer uit de omgeving. Hij is een van de vele boeren die Hoggan voorziet van ruwvoer. 'Na het wegen op deze brug rijden de boeren naar de sleufsilos. Daar bewerkt een hakselaar het voer totdat het voor inkuilen geschikt is', vertelt de van oorsprong Schotse Hoggan.

Eigen aan zuivelonderneming

Over de kwaliteit van zijn maaisilage is hij niet te spreken. 'Sommige boeren halen de kolf uit de planten onder in de vracht. Die kolven zijn hier op Java populair voor humane consumptie. We moeten er ook op letten dat ze geen zware spullen op de bodem van hun laadbak leggen, om zo een hoger laadgewicht te kunnen afrekenen.'

Zuivelconsumptie Indonesië verdrievoudigd

Indonesië voorziet voor 43 procent in de eigen zuivelbehoefte. De zuivelconsumptie in het Aziatische land is sinds de eeuwwisseling verdrievoudigd. Enerzijds door een toename van de bevolking: sinds 1996 groeide het aantal inwoners van 197 miljoen mensen naar 255 miljoen in 2015. Anderzijds door een hogere zuivelconsumptie per hoofd van de bevolking. In de bewuste periode verslond de

gemiddelde Indonesiër bijna dubbel zoveel zuivel.

Die groei heeft de melkveehouderij in het land niet kunnen bijbenen. Volgens het jongste rapport van het IFCN (International Farm Comparison Network) importeerde Indonesië in 2015 1,7 miljoen ton melkequivalenten. Zuivelondernemingen investeren in een professionalisering van de melkveehouderij.

FrieslandCampina is al bijna negentig jaar aanwezig in Indonesië en helpt veehouders bijvoorbeeld met het verbeteren van de melk-kwaliteit. De onderneming verwerkt jaarlijks 600 miljoen liter melk in Indonesië en is met het merk Frisian Flag marktleider voor melkname. De zuivelafnemer van William Hoggan – Ultra Jaya – nam zelf het heft in handen door omvangrijke melkbedrijven te stichten.

	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2015
zuivelconsumptie											
totaalconsumptie (miljoen ton ME*)	1,26	1,07	1,48	1,48	1,84	2,02	1,97	2,67	3,04	2,95	2,98
consumptie per inwoner (kilo ME*/inwoner/jaar)	6,4	5,3	7,2	7,0	8,4	9,0	8,5	11,2	12,4	11,7	11,7
aantal inwoners (in miljoenen)	197	202	206	212	218	225	231	238	245	252	255
zuivelproductie											
totaalproductie (miljoen ton ECM**)	0,44	0,37	0,49	0,49	0,55	0,61	0,64	0,90	0,95	0,79	0,80
aantal koeien (in duizenden)	334	322	354	358	364	369	458	488	612	503	525
melkgift per koe (in ton per koe per jaar)	1,31	1,16	1,39	1,37	1,50	1,66	1,40	1,85	1,56	1,58	1,52

*ME staat voor melkequivalent; **ECM staat voor energy corrected milk, ofwel meetmelk

Tabel 1 – Ontwikkeling van zuivelconsumptie en -productie in Indonesië (bron: IFCN)

Links: de kalveren krijgen melk via een drinkautomaat

Rechts: extra zorg verlenen is handig met deze tillift

aangeleverd. Gras dat op Java groeit, is niet te vergelijken met de gemiddelde grasmat in Nederland en Vlaanderen. De zestig hectare grote heuvel om het bedrijf is compleet bedekt met olifantengras. Een gewas dat kan doorgroeien tot wel twee meter hoogte. Dankzij het tropische klimaat produceert het gras onophoudelijk. Per hectare kan er wel 70 ton droge stof per jaar groeien, grofweg zes keer zoveel als op een grasmat in Nederland. ‘We maaien idealiter zes tot zeven sneden per jaar, dan is het gewas anderhalve

meter hoog en is de kwaliteit het best. Maar we zijn afhankelijk van handarbeid en kunnen niet altijd voorkomen dat de plant te oud is bij de oogst.’ Gezien de hoge opbrengst en de vruchtbare grond is een hogere veebezetting verantwoord. Maar dan nog is het bedrijf behoorlijk intensief. De totale gewasopbrengst zou in Nederland corresponderen met een oppervlakte van 360 hectare. Dat komt overeen met een veebezetting van tien koeien per hectare, exclusief jongvee. Hoggan beseft dat deze ‘footprint’ een zware

druk legt op de leefomgeving. ‘We experimenteren met het scheiden van de mest. De dunne fractie gebruiken we om de vloeren te flushen, het dikke materiaal gebruiken we als meststof of slaan we op. Een klein deel ligt in de boxen bij de zorgkoeien. Ik ben daar wel voorzichtig mee omdat ik het risico op mastitis niet wil onderschatten. De meeste koeien liggen hier op matrassen met kriet.’

Productie is nog te laag

Het rantsoen van de veestapel maakt Hoggan gereed met een voermengwagen. ‘We mixen 25 kilo gras en 14 kilo mais per koe per dag, plus enkelvoudige krachtvoerders als soja, tarwemeel en een bijproduct uit mais dat vrijkomt bij de productie van ethanol.’ Het menu is goed voor een dagelijkse productie van grofweg 23 à 24 kilo melk per koe. ‘Te laag’, zegt de Schot resoluut. ‘Ik stel 28 liter eigenlijk als ondergrens. Maar we hebben problemen met de vruchtbaarheid en de capaciteit van onze 2 x 40 rapid-exit-melkstal loopt ook tegen een grens. We komen nu uit op 2,5 melkingen per koe per dag. Ligt dat hoger, dan heb je meer melk.’

De melkstal is 24/7 bezet. De medewerkers draaien in shifts van twaalf uur; drie mensen in de melkput en drie in de stal voor het organiseren van koeverkeer. ‘Mijn werknemers vinden een twaalfurige werkdag hier prettiger omdat ze dan na vier dagen een dag extra vrij hebben.’

Ultra Jaya haalt de melk meerdere malen per dag op, het bedrijf kan zelf maximaal 30.000 kilo opslaan. De veehouder krijgt geen hogere melkprijs bij extra kwaliteit of hogere gehalten in de melk. Alleen de aanwezigheid van antibiotica komt het bedrijf op een korting van het melkgeld te staan.

Protocollen staan centraal

De arbeid op het bedrijf is grotendeels in protocollen omschreven. Koeien met mastitis worden in een aparte melkstal gemolken. Deze melk is bestemd voor de oudste kalveren. De jonge kalveren krijgen melk via een drinkautomaat. Hoewel arbeid op Java goedkoop is, geeft de drinkautomaat zekerheid over de samenstelling en opname van melk. Na de melkperiode verhuizen de medewerkers de kalveren op een handige manier naar de volgende afdeling.

Tijdens de lactatie komen de koeien standaard drie keer in de klauwbekapbox. De derde keer valt samen met het moment van droogzetten. Tochtdetectie is bij Hoggan niet geautomatiseerd; door dagelijks de staarten te verven of te krijten zijn tochtige dieren eenvoudig, maar bovenal voordelig(er) te herkennen. ‘We hebben een “breeding rail” om koeien handig te separeren voor inseminatie of andere behandelingen. Het is een nauwe doorgang waarin de tochtverschijnselen goed herkenbaar naar voren komen.’

Zijn verse koeien huisvest de Schot in twee groepen. De eerste drie dagen na afkalven zitten ze in de ‘biestgroep’. Deze koeien worden dagelijks gecontroleerd, onder meer op hun lichaamstemperatuur. Vanaf de vierde dag tot en met de derde week van de lactatie zitten ze in de volgende afdeling: de versekoeiengroep. Ook deze dieren krijgen extra aandacht. Koeien die afkalven, krijgen ruim opgezette hokken met een afkalvemat als kraamafdeling. Komen ze onverhoopt slecht in de benen, dan is er een handige tillift om extra zorg te verlenen.

Luzerne te duur

Hoggan wil meer aandacht geven aan de vruchtbaarheid op zijn bedrijf. ‘Ik streef ernaar om minder koeien gedwongen af te voeren. Het vervangingspercentage ligt boven de 25 procent en meestal is een matige vruchtbaarheid de oorzaak.’

Een slechte vruchtbaarheid heeft doorgaans meerdere oorzaken. Het lijkt erop dat selectie in het rantsoen op Hoggans bedrijf een factor is. Brutale koeien vreten de krachtvoerdeeltjes uit het rantsoen en vervetten aan het eind van de lactatie. Stofwisselingsproblemen in de navolgende lactatie liggen op de loer. ‘We hebben bijvoorbeeld ook te vaak lebmaagoperaties’, beredeneert Hoggan hardop. ‘Afgelopen maand wel tien, zelfs een aantal oudmelkse koeien.’

De Schot is gebaat bij meer maatwerk als het gaat om het aanbod en de behoefte aan (glucogene) energie. Beter ruwvoer en beter mengen van dat ruwvoer moeten de vruchtbaarheid stimuleren. ‘Op Java is goed ruwvoer moeilijk te krijgen. We hebben er wel naar gekeken om luzerne te importeren uit Amerika, maar dat is te duur. Op dit moment ben ik in de omgeving op zoek naar grond, met de bedoeling om zelf mijn mais te telen.’ |

▲
Links: de capaciteit van de 2 x 40 rapid-exit-melkstal loopt tegen een grens

Rechts: Ultra Jaya haalt de melk meerdere keren per dag op